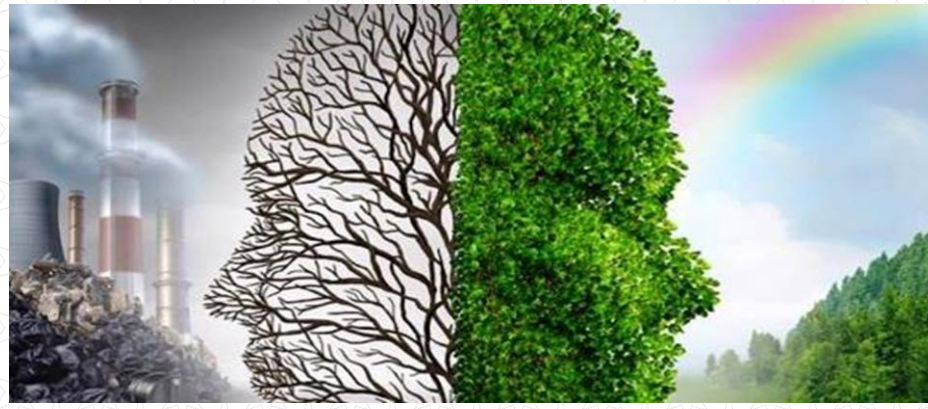

Hülya ÇAKIR

Çevre Yüksek Mühendisi
Sıfır Atık Uygulamaları Dairesi Başkanlığı
Eğitim ve Farkındalık Şube Müdürü

İçerik Neden Sıfır Atık?

Sıfır Atık Yolculuğu

Uygulama Örnekleri

Kazanımlar

Sıfır atık kültürüyle yetişen bir toplumuz. Eşyalar daha dayanıklıydı

Hülya Çakır-Çevre Yüksek Mühendisi-
Sıfır Atık Uygulamaları Dairesi Başkanlığı
Eğitim ve Farkındalık Şube Müdürü

Peki deęişen neydi?

- Nüfus artışı
- Sanayi devriminden sonra alışkanlıkların çoğu yitip gitti
- Kentleşme, Konforlu yaşam beklentileri,
- Teknolojinin gelişmesi ve yakından takip edilmesi,
- Tüketim alışkanlıklarının değişmesi
- Planlı eskitme-bozulma, yavaşlama, tamir edilememe, modelinin yükseltilememesi
- Pazarlama teknikleri, çevrenin etkisi, indirimlerin cazibesi ile Al-Kullan-At kültürünün yaygınlaşması
- Dünya çapında toplu ve ucuz ürünler üreten montaj hattı faaliyetlerinin ilerlemesiyle neredeyse tamamen farklılaştı
- Kullanımı kolay ve tek kullanımlık ürünleri tercih eden bir tüketim toplumunun temelleri atılmış oldu
- Hızlı moda akımının benimsenmesi,
- Küresel ölçekte üretim arttı.
- Hammadde rezervleri azaldı.

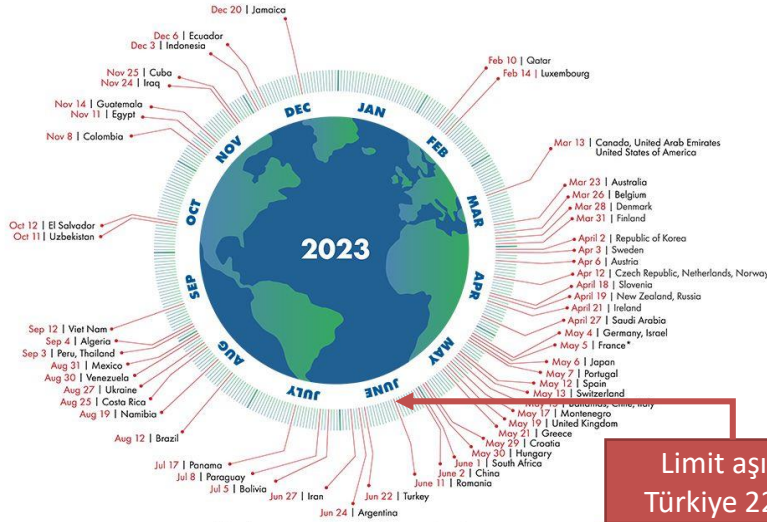

Küresel olarak yıllık çıkarılan
kaynak
1900'de 7 milyar ton,
2009'da 68 milyar ton,
2050 de 186 milyar ton
ihtiyaç

Country Overshoot Days 2023

When would Earth Overshoot Day land if the world's population lived like...

Limit aşım günü
Türkiye 22 Haziran

For a full list of countries, visit overshootday.org/country-overshoot-days.
*French Overshoot Day based on nowcasted data. See overshootday.org/france.
Source: National Footprint and Biocapacity Accounts, 2022 Edition
data.footprintnetwork.org

Global Footprint Network
Advancing the Science of Sustainability

Kaynak Savaşları
Dünya genelinde doğal
kaynaklara olan talebin sürekli
büyümesi, belirli kaynakların
kıtılığı, belirli kaynaklara sahip
olma rekabeti. (Petrol, elmas, maden, su,
yaşlı kereste)

Hülya Çakır-Çevre Yüksek Mühendisi-
Sıfır Atık Uygulamaları Dairesi Başkanlığı
Eğitim ve Farkındalık Şube Müdürü

Aşırı yağışlar, seller

Canlı yaşamı; Besin zinciri, hastalıklar, doğal yaşamın altında olması, türlerin neslinin tehlikeye girmesi

Son Yıllarda Yaşanan İklim Değişikliği

Ekili alanların % 20'si, ormanların %30'u , otlakların %10'u kendilerini yenilemediğinden küçülüyor.

İklim değişikliği, arazi bozulması, su kıtlığı ve diğer sorunlar nedeniyle 2050 yılına kadar dünya gıda üretiminin %25'i kaybedilebilir,

Sıcaklık artışı, Kuraklık

Buzulların erimesi

Uzay

Anne
sütünde

Mariana
çukuru

Bali

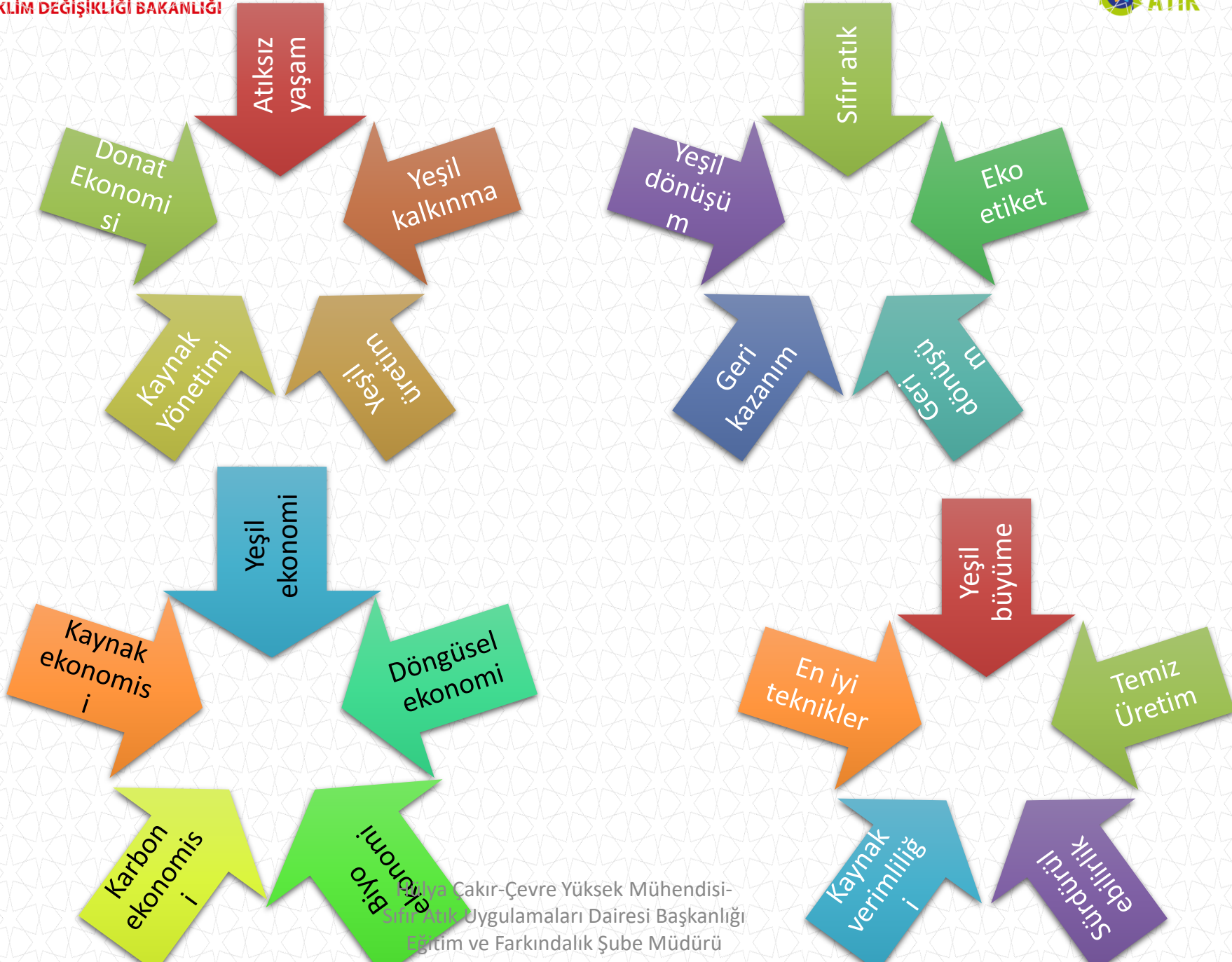
Okyanus

Henderson
adası

Everest
Dağı

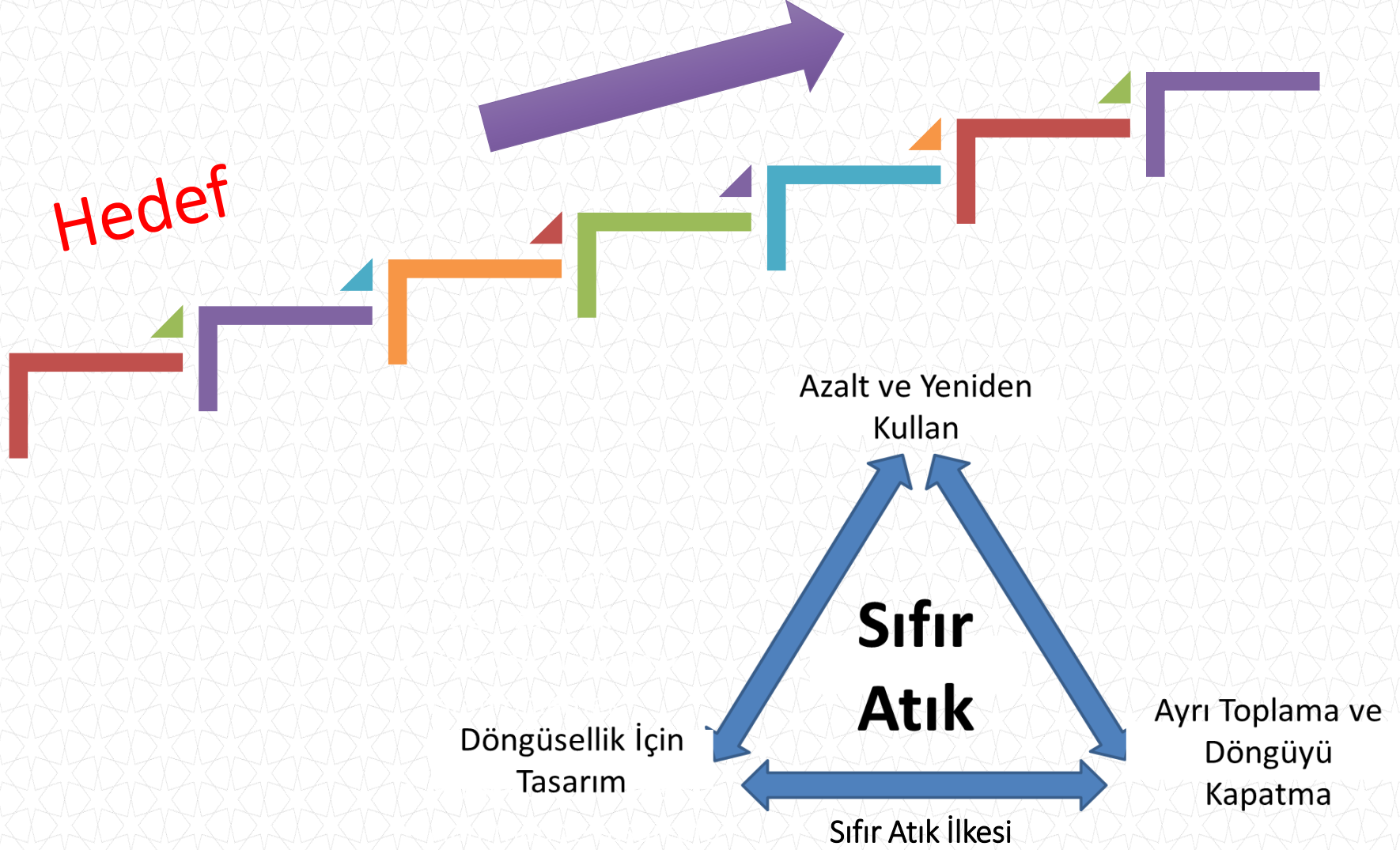

SIFIR ATIK

Bireysel
uygulamalar

Tüketim
Zinciri

Endüstri

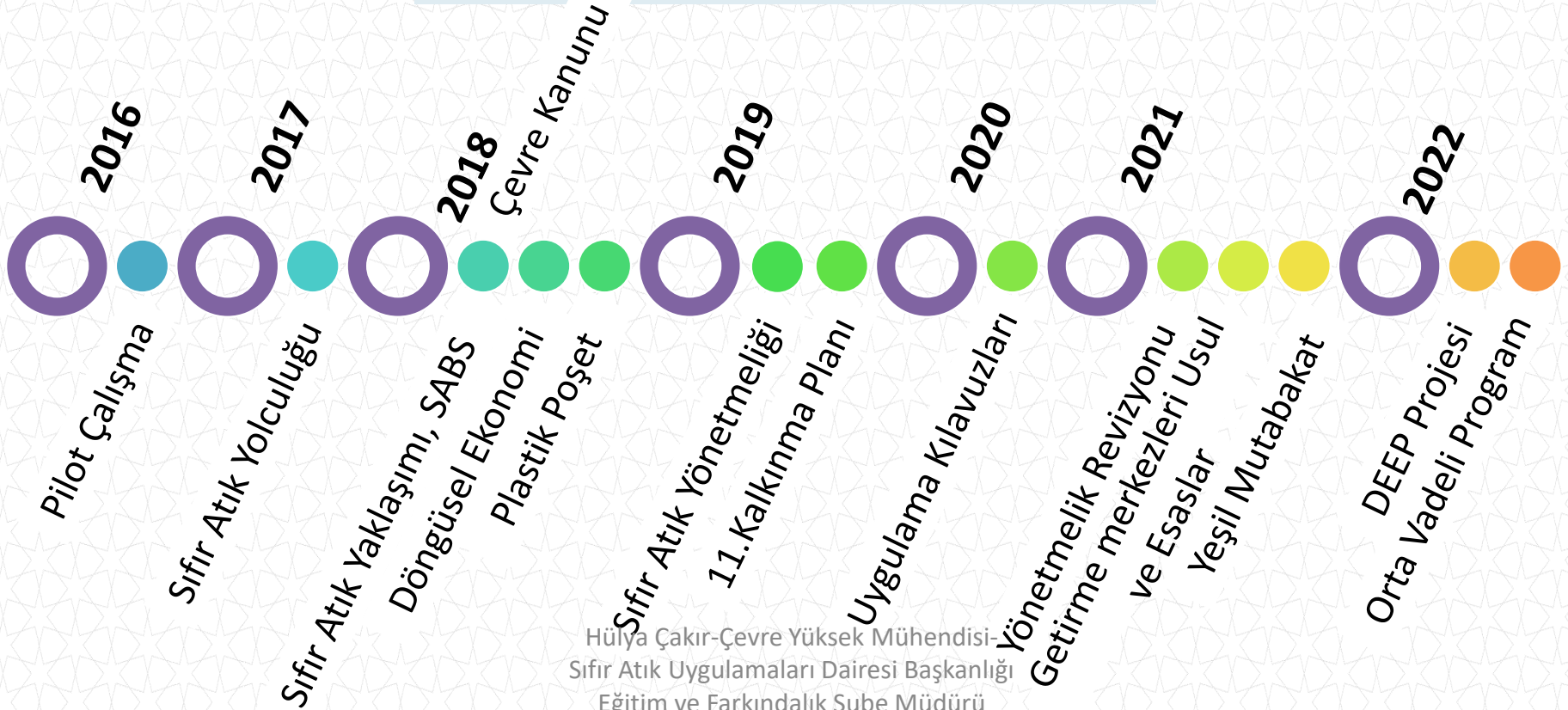
Kasabalar

Şehirler

Ülkeler

SIFIR ATIK YÖNETİM SİSTEMİ UYGULAMA KILAVUZLARI

11 adet uygulama kılavuzu;

- Mahalli İdareler
- **OSB ve Sanayi Tesisleri**
- Havalimanı ve Terminaller
- AVM, İş Merkezi, Ticari İşletme ve Plaza
- Eğitim Kurumları ve Yurtlar
- Sağlık Kuruluşları
- Kırsal Alanlar
- Kurum Kuruluşlar
- Hane ve Siteler
- Turizm Tesisleri (Otel-Restoran-Kafeterya)
- Sıfır Atık Mavi (Limanlar-Kıyı Tesisleri-Marinalar-Plajlar)

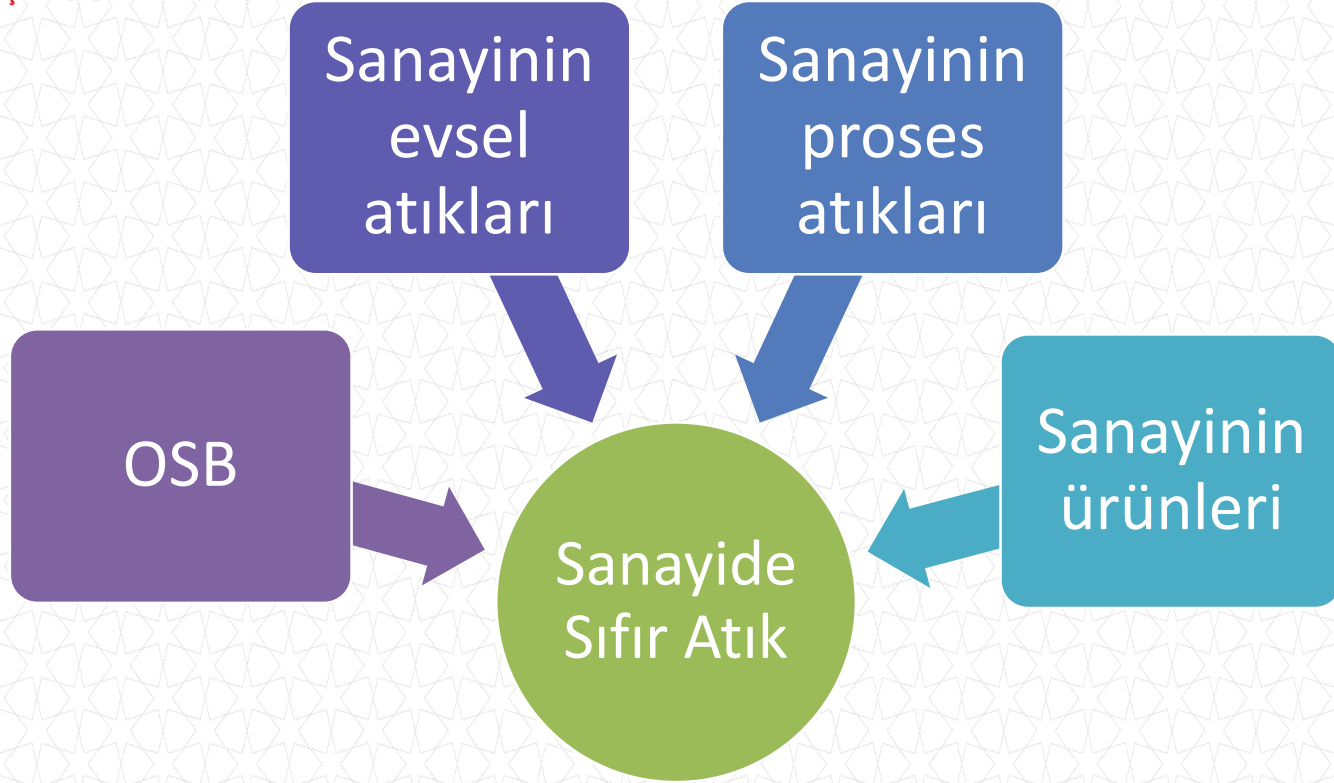

Sıfır Atık Yönetim Sistemine Geçmesi Gerekenler

- Mahalli İdareler
- Kamu Kurum ve Kuruluşları
- **Organize Sanayi Bölgeleri, Serbest Bölgeleri, Sanayi Siteleri**
- Havalimanları, Limanlar, Tren ve Otobüs Terminalleri
- İş merkezi ve Ticari Plazalar
- Alışveriş Merkezleri
- **ÇED Yönetmeliği'nin Ek-1 ve Ek-2 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisleri**
- Eğitim Kurumları ve Yurtlar
- Konaklama Kapasiteli İşletmeler
- Sağlık Kuruluşları
- Akaryakıt istasyonları ve dinlenme tesisleri
- 300 ve üzeri konuta sahip siteler
- Zincir marketler
- 50'den fazla çalışanı bulunan, Laboratuvarlar, Hukuk Büroları, Dernek, Kooperatif, Çevre Danışmanlık Firmaları ve Meslek Kuruluşları, Tüzel Kişiliğe Sahip Kuruluşlar
- 400 m2'den fazla, Kafeterya ve Restoranlar
- Kargo Şirketleri, Dağıtım merkezleri ve şubeleri
- 27/11/2014 tarihli ve 29188 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamında ambalajlı ürün satışı yapan yerler, Dağıtım merkezleri ve şubeleri

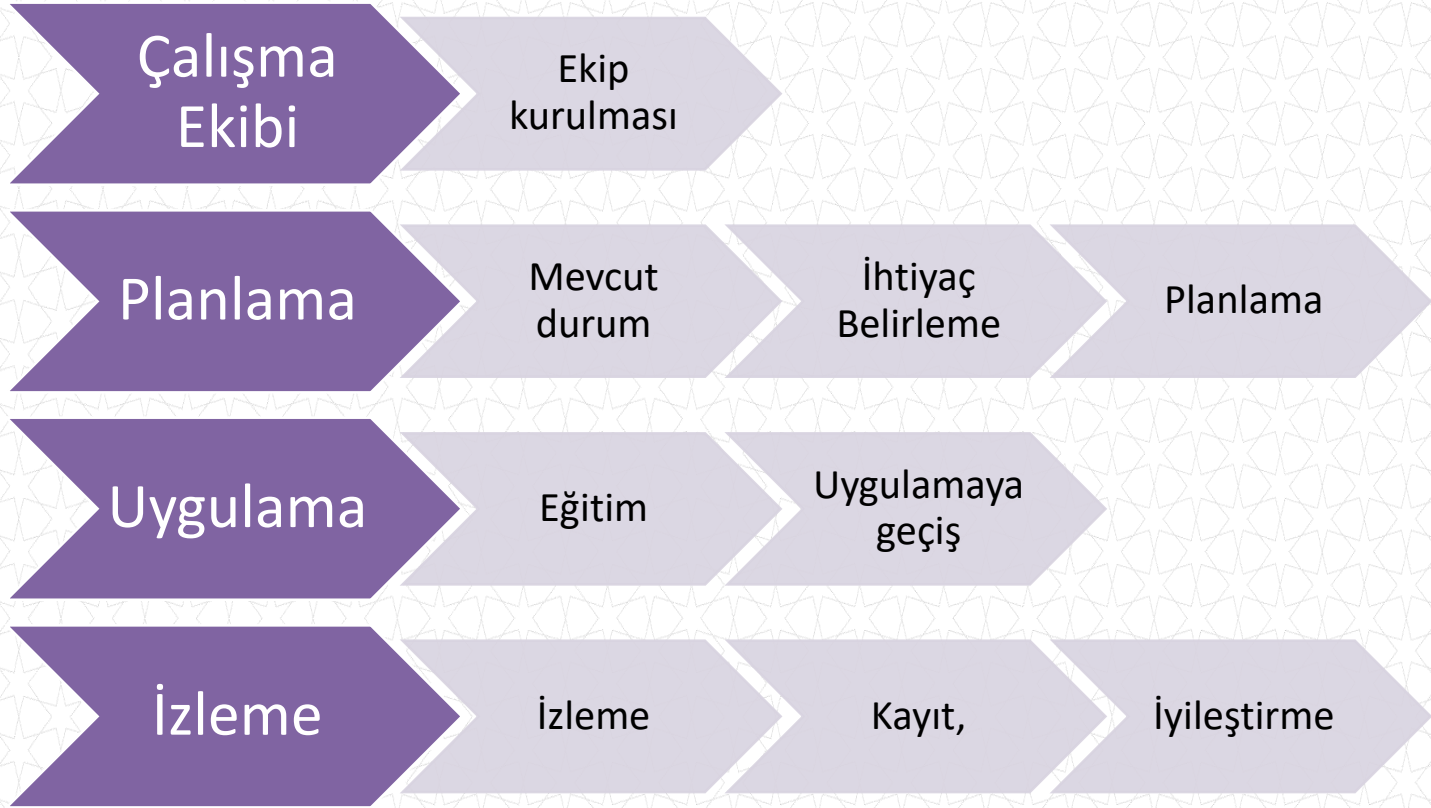

Yönetmelik Kapsamı

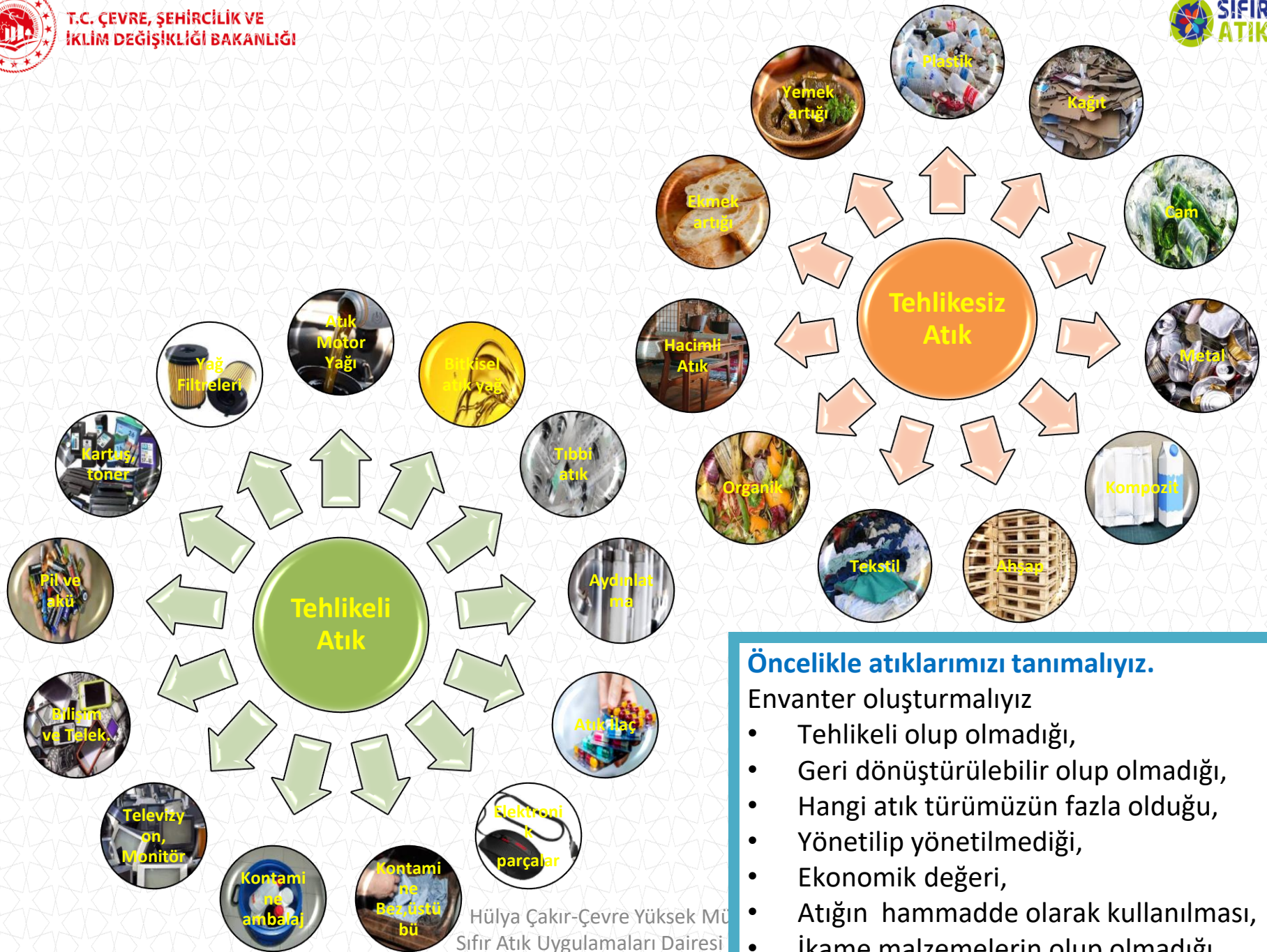
- Atık Yönetimi Yönetmeliğinin EK-4 atık listesinde yer alan atıklar kapsamdadır.
- Sanayi işletmelerinden kaynaklanan atıklardan **içerik veya yapısal olarak evsel nitelikli atıklara** benzer olanlar hariç olmak üzere, bu işletmelerin faaliyetleri sonucunda oluşan **proses atıkları** sıfır atık belgesi kapsamında değerlendirilmez.

Yol Haritası

Öncelikle atıklarımızı tanımalıyız.

Envanter oluşturmalıyız

- Tehlikeli olup olmadığı,
- Geri dönüştürülebilir olup olmadığı,
- Hangi atık türümüzün fazla olduğu,
- Yönetilip yönetilmediği,
- Ekonomik değeri,
- Atığın hammadde olarak kullanılması,
- İkame malzemelerin olup olmadığı,

Sıfır Atık Hiyerarşisi

İkili Sistem

Renk Skalası

Geri kazanılabilir atık

Plastik, kağıt, cam, metal

Diğer Atık

Kağıt

Plastik

Metal

Cam

Biyobozunur

Tekstil

Elektronik atık

ilaç

Bitkisel atık yağ

Kompozit

Pil

Toner Kartuş

Boya kutusu

Atık yağ

Kimyasal ambalajı

Hacimli atık

Bina ve yerleşkelerde atıkların, işleme tesislerine ulaştırılmadan önce güvenli bir şekilde bekletilmesi amacıyla **geçici depolama** alanı oluşturulur

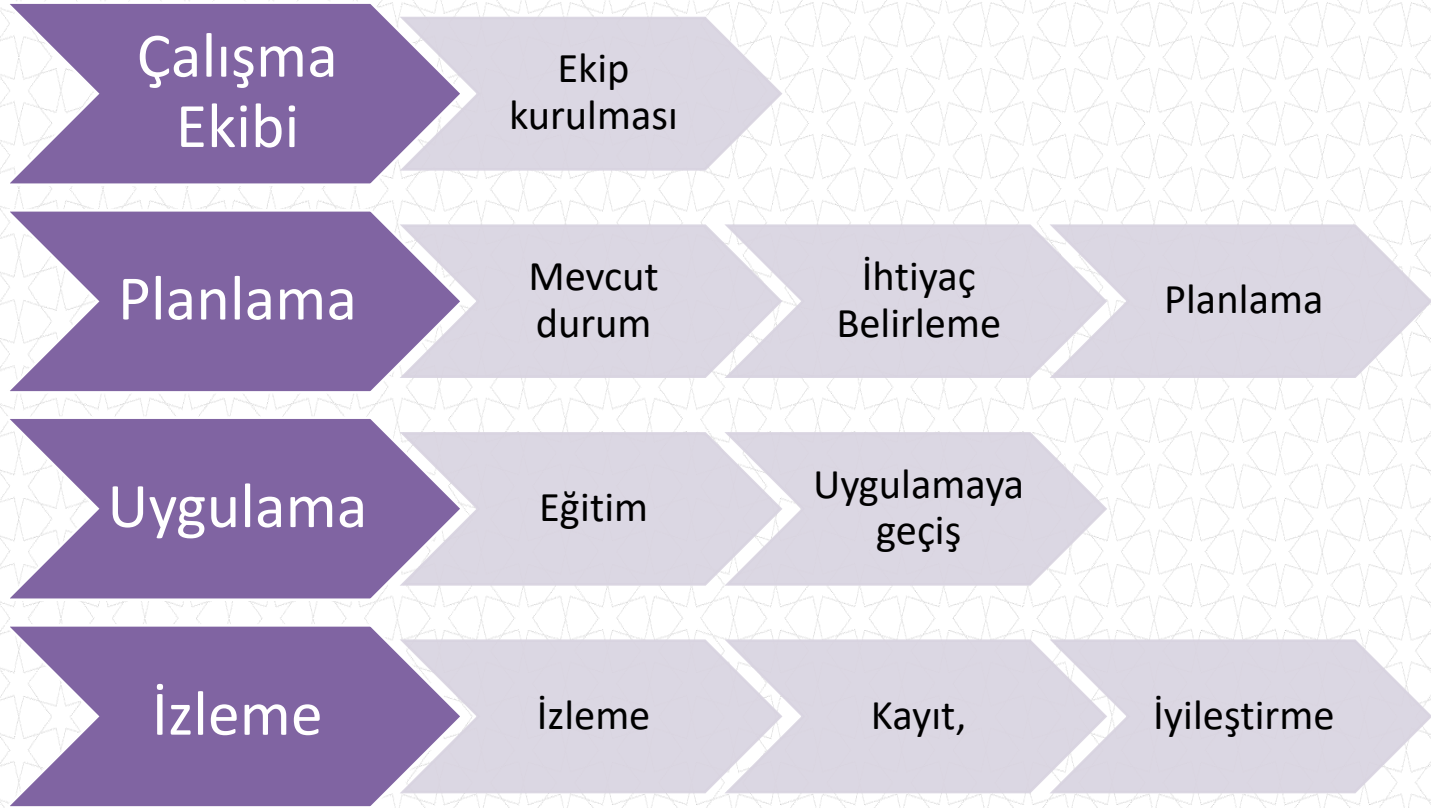

Sıfır atık belgesine sahip satış noktaları, ticari işletmeler ve sanayi kuruluşları;

- Malzeme türlerine göre (kağıt/karton, plastik, ahşap vb.) ayrı biriktirdikleri tehlikesiz nitelikteki; **ürün veya hammadde ambalajları ile nakliye ambalajlarını** sıfır atık yönetim sistemini kurarak **belge alan depolarında biriktirebilirler.**
- Çevre ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde gerekli tedbirler alınır, **sadece biriktirme yapılır**, makine/ekipman kullanılarak ayırma, boyut küçültme, presleme, balyalama gibi faaliyetler gerçekleştirilmez.
- Toplama ayırma faaliyeti konulu **çevre lisanslı atık işleme tesislerine** gönderilir.

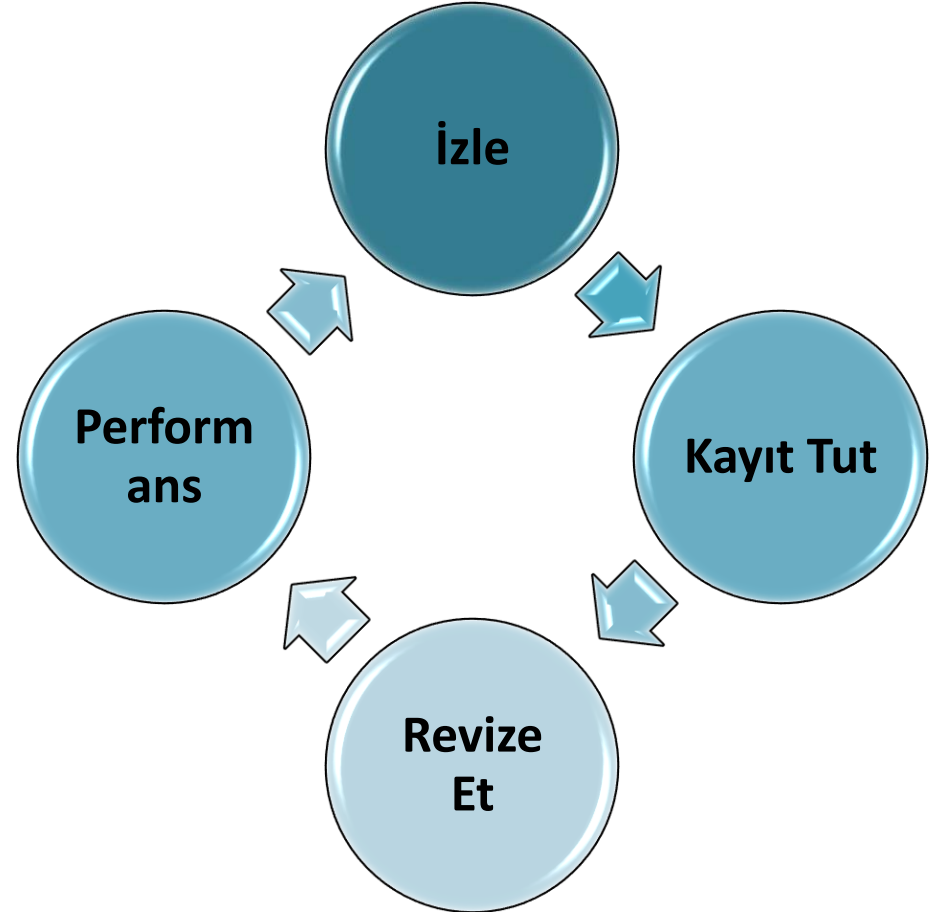

Yol Haritası

İzleme, Kayıt Tutma, ve Revizyon, Performans

- Uygulamanın etkinliğinin değerlendirilmesi amacıyla izleme ekipleri uygulamayı değerlendirir.
- Elde edilen verilere ilişkin raporlama yapılır.
- Eksiklikler ve geliştirilecek taraflar tespit edilir ve önlemler alınır.
- Kantitatif olmalıdır
- Performans göstergeleri hazırlanmalıdır.

Belgelendirme

OSB, ÇED Yönetmeliği'nin Ek-1 ve Ek-2 Listelerinde Yer Alan Sanayi Tesisleri, 50'den fazla çalışanı bulunan Tüzel Kişiliğe Sahip Kuruluşlar temel seviye **sıfır atık belgesi almak zorundadır.**

Belge başvurusu için;

- Sıfır atık ekibinin oluşturulması
- İkili sistemin kurulması
- Ekipmanların renk skalasına uygun olması
- Geçici depolama alanının kurulması
- Eğitimlerin verilmesi
- Çevre Kanununca alınması gerekli izin ve/veya çevre izin/lisanslarının bulunması
- <https://ecbs.cevre.gov.tr/KullaniciIslemleri/Giris> kayıt yapılması
- Sıfır atık bilgi sistemine faaliyet girişlerinin yapılması
  - Aylık olarak atık miktarlarının girilmesi

Eğitim Farkındalık

Personel eğitimi

Periyod
belirlenebilir.

Yıllık olabilir

Sektör eğitimleri

Tekstil

Plastik, kağıt

Gıda

Elektronik vb.

Farkındalık

Önleme

Azaltma

Ayrı biriktirme

Geri kazanım

Ticaret Bakanlığı tarafından Çevreye İlişkin Beyanlar İçeren Reklamlar Hakkında Kılavuz” yayımlandı

Reklamlarda genel nitelikteki kavramlar açıklama yapılmadan ya da o mal veya hizmetin veya üretim süreçlerinin çevreye etkilerine ilişkin olarak **tüketiciler nezdinde belirsizliğe neden olacak şekilde kullanılmaz.**

Çevresel beyanların

- Ne ile ilgili olduğu,
- Ne için ve nasıl kullanıldığı,
- Ürünün yaşam döngüsünün tümüne ya da bir bölümüne yönelik olup olmadığına

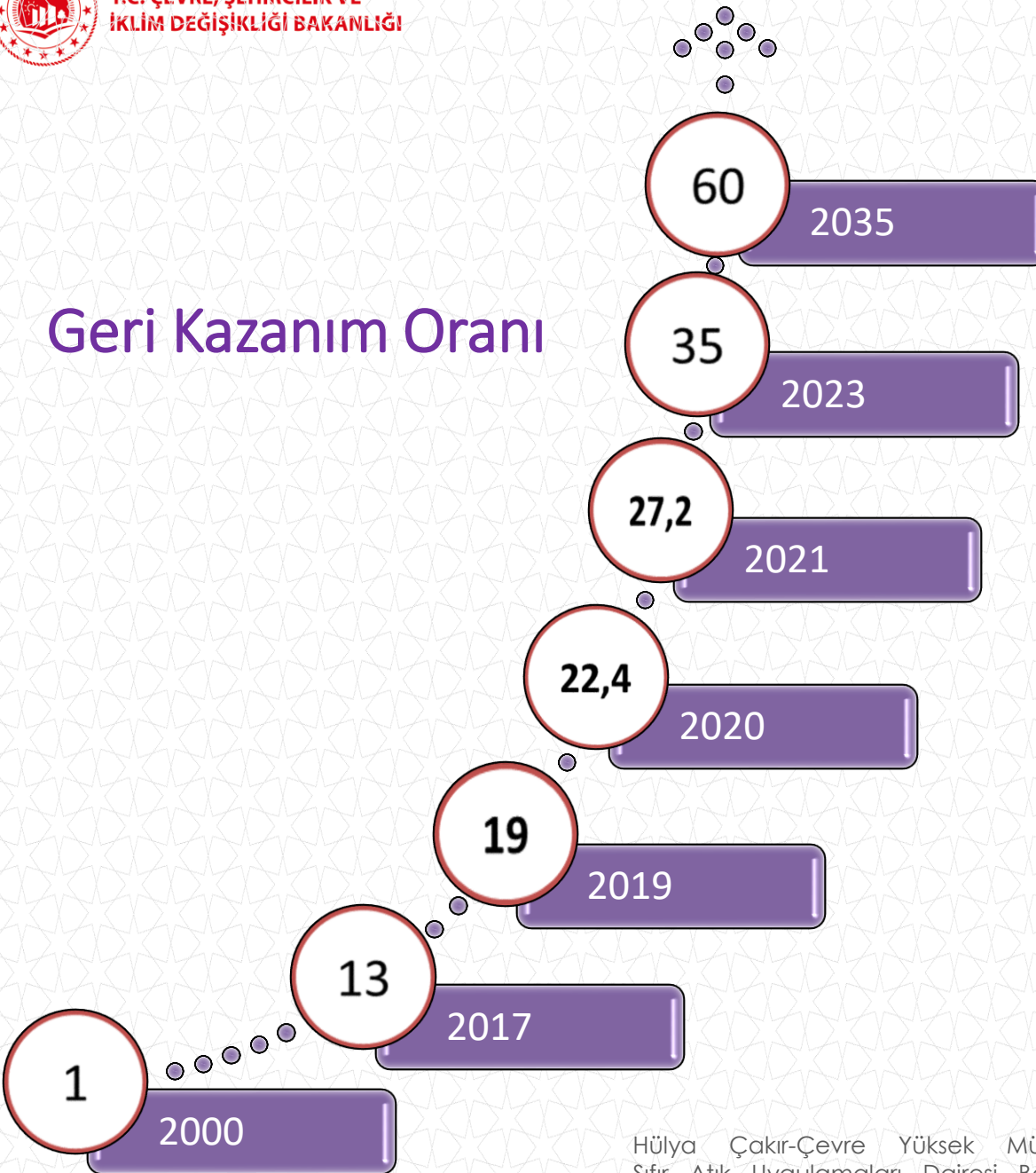
ilişkin bilgiler ve ilgili çevresel etkilerin ölçüm veya değerlendirme yöntemlerine ilişkin açıklayıcı bilgilere yer verilmelidir.

Reklamın yayımlandığı mecra söz konusu bilgileri vermek için sınırlı ise **tüketiciler, ayrıntılı bilgi alabileceği mecraya yönlendirilmelidir**

“Sıfır Atık”,
“Yeşil”,
“Sürdürülebilir”,
“Eko”,
“Doğa Dostu”,
“Çevre Dostu”,
“Çevreci Sloganlar”,
“Geri Dönüştürülebilir”,
“Çevre Açısından Güvenli”,
“Enerji Açısından Verimli”,
“Karbon Nötr”,
“Yenilenebilir”,
“Yeşil Enerji”

Geri Kazanım Oranı

2017-2021 Kazanımlar

- 33,8 milyon ton atığın geri kazanımı sağlandı.
- 62,2 milyar TL ekonomik kazanç elde edildi.
- 163.000 kurum binasında sistem kuruldu
- Eğitim alan kişi sayısı 19 milyona ulaştı

AB Yeşil Mutabakatı -11 Aralık 2019 Öncelikli Alanları AB Döngüsel Ekonomi Eylem Planı 2020 Türkiye Yeşil Mutabakat Eylem Planı-Ticaret Bakanlığı-2021

Türkiye'nin Döngüsel Ekonomiye Geçiş Potansiyelinin Değerlendirilmesi için Teknik Destek Projesi;

- 2022 yılının Şubat ayında başlanmıştır. 3 Yıl sürecek Proje kapsamında;
  - Ülkemizdeki döngüsel ekonomi potansiyeli araştırılacak ve 2023 yılında ülkemize özgü bir “**Döngüsel Ekonomi Strateji ve Eylem Planı**” hazırlanacak
  - Öncelikli sektörleri (gıda, elektronik, pil ve araçlar, ambalaj, plastik, tekstil, inşaat)içeren **Sektörel Etki Değerlendirme Raporu** oluşturulacak
  - Tek kullanımlık plastikler ve deniz çöpleri için **yol haritası geliştirilecek.**
  - Tek kullanımlık plastikler için **düzenleyici etki analizi değerlendirmesi yapılacaktır.**
  - Geri dönüştürülebilir atıkları işleyen (toplama, ayırma, geri dönüştürme) mevcut tesislerin analizi yapılacaktır.
  - **Alternatif toplama modelleri değerlendirilecek.**
  - AB direktifleri kapsamında **atık mevzuatı gözden geçirilecek.**
  - **Entegre atık yönetimi alt yapısı, ekonomik araçlar değerlendirilecek.**
  - Kurumsal kapasite güçlendirilecek.

Eposta: sifiratik@csb.gov.tr
Web: www.sifiratik.gov.tr
twitter: [@sifiratikgov](https://twitter.com/sifiratikgov)
instagram: [sifiratikgovtr](https://www.instagram.com/sifiratikgovtr)
Facebook: [sifiratikgovtr](https://www.facebook.com/sifiratikgovtr)
Linkedin: [@sifiratik](https://www.linkedin.com/company/sifiratik)